ו (כג) 'אֵין לְבָרֵךְ אַחַר יַיִן שֶׁבַּפְּעוּדָה, דְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטֶרֶת יַיִן (כד) שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, (כה) * וַאֲפִלּוּ [לא] הָיָה לוֹ יַיִן בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, (כו) (וַעַיִן לְקַמָּן סוֹף סִימָן רע"ב, (כז) וּלְעִנְיַן יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן עַיִן לְקַמָּן סִימָן רצ"ט סָעִיף ח'): ז (כח) [ל]אִם אֵין לוֹ יַיִן וְשׁוֹתֶה מַיִם אוֹ שֵׁכָר מַשְׁקֶה, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, דַּחֲשִׁיבֵי (כט) כְּבָאִים מֵחֲמַת הַפְּעוּדָה, לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לֶאֱכֹל בְּלֹא (מ) [ח] שְׁתִיָּה. וְאַף יַיִן לֹא הָיָה צָרִיךְ בְּרָכָה לְפָנָיו, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָשׁוּב קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, אֲבָל מַיִם אוֹ שֵׁכָר מַשְׁקִים לֹא חֲשִׁיבֵי, (ל) וְאֵינָם טְעוּנִים בְּרָכָה. [מ]וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה צָמֵא קֹדֶם סְעוּדָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצָה לִשְׁתּוֹת אָז כְּדַי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ לוֹ (לא) הַמַּיִם, נִמְצָא כִּי שְׁתִיַּת הַמַּיִם בְּסִבַּת הַפַּת הִיא, * וּפַת פּוֹטֶרְתָּם. (לב) [נ]וְיֵשׁ אוֹמְרִים

ו (כג) 'אין לברך אחר יין שבפעודה, דברכת המזון פוטרת יין (כד) שלפני המזון, (כה) * ואפלו [לא] היה לו יין בתוך המזון, (כו) (ועיין לקמן סוף סימן רע"ב, (כז) ולענין יין של הבדלה שלפני המזון עיין לקמן סימן רצ"ט סעיף ח'): ז (כח) [ל]אם אין לו יין ושותה מים או שאר משקה, אין לברך עליהם, דחשיבי (כט) כבאים מחמת הפעודה, לפי שאין דרך לאכל בלא (מ) [ח] שתיה. ואף יין לא היה צריך ברכה לפניו, אלא מפני שהוא חשוב קובע ברכה לעצמו, אבל מים או שאר משקים לא חשיבי, (ל) ואינם טעונים ברכה. [מ]ואפלו אם היה צמא קדם סעודה, כיון שלא רצה לשתות אז כדי שלא יזיקו לו (לא) המים, נמצא כי שתיית המים בסבת הפת היא, * ופת פוטרתם. (לב) [נ]ויש אומרים

בַּאֵר הֵיטֵב

ז (מ) שְׁתִיָּה. מִשְׁמַע דְּיַיִן שָׁרִיךְ דְּאֵין דֶּרֶךְ לִשְׁתּוֹתוֹ תָּמִיד לֹא חֲשִׁיב הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאַף מִי שֶׁרְגִיל לִשְׁתּוֹתוֹ תָּמִיד בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם.

מַסֶּכֶת מַשָּׂה (סי' שסג) וְרַשַׁ"ל וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (ברכות פ"ו אות פו) וְטַ"ז (סק"י) וְעַיִן מֵגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) כָּתַב מִשָּׁם הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי פַּיְיבֻשׁ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [ח] שְׁתִיָּה. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּשׁוּ"ת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן (ל') (ל"ה) הֲבִיאוֹ בְּיָד אֶפְרַיִם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יִגִּיעַ לוֹ. וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן ק"צ בְּמֵגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ד' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק"ק יט): ו (כג) אֵין לְבָרֵךְ וְכוּ' דְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטֶרְתּוֹ. שֶׁנִּפְתָּרִין בְּבִרְכַת הַמָּזוֹן [כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן קע"ז], דְּהַיְינוּ מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה הוּא חָשִׁיב, דְּבָא לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל. וְאַף דִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן כַּנַּ"ל בְּסָעִיף א', בָּרְכָה אַחֲרוֹנָה לֹא: (כד) שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן. דְּכֵיוָן שֶׁבָּאִים לִפְתֹּחַ הַמַּעַיִם לְהַמְשִׁיךְ הָאֹכֶל לְתַאֲוַת הַמַּאֲכָל, הָוֵי גַּם כֵּן כִּדְבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה. וּפְשׁוּט דְּזֶה דָּוְקָא אִם שׁוֹתֶה סְמוּךְ לַמָּזוֹן עַל כָּל פָּנִים דְּהָוֵי כְּאִתְחַלְתָּא דִּסְעוּדָה, אֲבָל בְּלֹא הָכִי לֹא: (כה) וַאֲפִלּוּ לֹא וְכוּ'. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר, וְרָצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף דְּאָז לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר דְּהוּא אַחַת עִם אֲלֶה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ הָכִי פּוֹטֵר, דְּהַן עַצְמָן בְּכָלַל סְעוּדָה הֵן וְכַנַּ"ל. וּלְעִנְיַן מַיִם וּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין שֶׁשּׁוֹתֶה קֹדֶם הַמָּזוֹן וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, דַּעַת הָרַבֶּה אַחֲרוֹנִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, שֶׁאֵין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתָּן, דְּמִכֵּיוָן שֶׁשָּׁתָה אוֹתָם קֹדֶם הַמּוֹצִיא אֵינָם שַׁיָּכִים לִסְעוּדָה כְּלָל, לְבַד יַיִן שָׁרָף שָׁוֶה דְּהוּא מְעוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל, וְעַיִן בְּאוּר הַלָּכָה (ד"ה ואפילו): (כו) (וְעַיִן לְקַמָּן סוֹף סִימָן ער"ב. סָעִיף (ז') [י'] לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, דְּשָׁם מְבֹאָר דְּגַם בּוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ. וְעַיִן בְּאוּר הַלָּכָה (ד"ה וכן) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (כז) וּלְעִנְיַן יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהֵם אֵינָם בָּאִים לְצָרֵךְ סְעוּדָה. וְעַיִן שָׁם שֶׁכָּתַבְנוּ [א]דְּאִם לֹא בֵּרַךְ קֹדֶם הַסְּעוּדָה לֹא יְבָרֵךְ עוֹד, (כט) וְיִפְטָרֵנוּ בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן. וּלְעִנְיַן אִם פּוֹטֵר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה אַחַר גְּמַר הַסְּעוּדָה, יֵשׁ דֵּעוֹת בְּפוֹסְקִים, (ל) [ב]יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ בְּסִתְמָא וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן מַעַיִן שָׁלֹשׁ, אִם לֹא שֶׁכִּוֵּן בְּהֶדְיָא בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן לִפְטֹר גַּם הַיַּיִן דְּאָז פָּטוּר בְּדִיעֲבַד כְּמִבְאָר בְּסִימָן ר"ח סָעִיף י"ז. (לא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה, וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ בְּסִתְמָא (לב) אַף לְכַתְּחִלָּה. מֵיהוּ אֵין דִּין זֶה מָצוּי בֵּינֵינוּ לְפִי הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קע"ז (ס"ב) דְּאֵין אָנוּ מוֹשְׁכִין יֵדֵינוּ מִן הַפַּת עַד בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, אִם כֵּן הָוֵי הַכֹּל כִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ [מֵגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]. וּמֵיהוּ כָּאֳמֶת לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּכַוֵּן בְּעֵת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לִפְטֹר. ז (כח) אִם אֵין לוֹ יַיִן וְכוּ'. אַסָּעִיף א' קָאֵי, דְּאַיַּין שָׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מְבָרֵךְ בָּרְכָה רִאשׁוֹנָה אַף בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתוֹ, אֲבָל אַשְׁאָר מַשְׁקִין לֹא, דְּנִטְפָּלִים לְהַסְּעוּדָה: (כט) כְּבָאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה. בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, דְּמִבְּאָר בְּסִימָן קע"ז (ס"א) דְּאֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם דִּנְטָרִין בִּבְרִכַּת הַמּוֹצִיא: (ל) וְאֵינָם טְעוּנִים בְּרָכָה. לֹא לִפְנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם. (לא) וַאֲפִלּוּ אִם הֵם בָּאִים אַחַר גְּמַר סְעוּדָה, לְדִידִין דְּאֵין אָנוּ מוֹשְׁכִין יֵדֵינוּ מִן הַפַּת וְחָשׁוּב הַכֹּל כִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה: (לב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְבָרֵךְ. הַיְינוּ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, דְּסָבְרִי לְהוּ דִּדְיָנוּ כְּמוֹ פֵּרוֹת שֶׁאוֹכֵל בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה דְּצָרִיךְ

בַּאוּר הַלָּכָה

ו * וְכֵן פּוֹטֶרֶת יַיִן שֶׁבְּפָנֵי הַמָּזוֹן. אֵין דִּין זֶה בְּרוּר, עַיִן בְּרַמַּ"ן בְּמִלְחֲמוֹת קִדּוּשׁ וּבֵין שְׁאָר יַיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן צָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, וְכֵן דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת פְּסָחִים [ק' עַמּוּד ב'] סוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל יְדֵי יַיִן, עַיִן שָׁם. [ג]וּלְפִי זֶה נִרְאֶה שֶׁנָּכוֹן לְעִנְיַן קִדּוּשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת רַק כְּמִלֹּא לֻגְמָיו, אַחַר כָּךְ מְצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם בְּכָלָל מ"א סָעִיף ג', וְאִם שָׁתָה כָּל הַכּוֹס, יְכַוֵּן בְּעֵת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לִפְטֹר הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה מִקֹּדֶם, וְיוֹצֵא מִזֶּה דְּדַיְקַנְיָא וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ר"ח סָעִיף י"ז. אֲכָן לְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּפוֹסְקִים [עַיִן בְּסִימָן ק"צ סָעִיף (ס"ג)] דְּבִמְשָׁקֶה יֵשׁ דֵּעוֹת דְּמִחַיְּבֵי אִפְלוּ בִּכְזַיִת וְכָל שֶׁכֵּן רְבִיעִית,

בָּרוּךְ רְבִיעִית, לָכֵן הַנָּכוֹן שֶׁתָּמִיד יְכַוֵּן בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן לִפְטֹר הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ:

* וַאֲפִלּוּ לֹא הָיָה לוֹ וְכוּ'. עַיִן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ב כה) לְעִנְיַן שְׁאָר מַשְׁקִין שֶׁשָּׁתָה לִפְנֵי הַמָּזוֹן שֶׁשָּׁתְמִנוּ לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה בְּשֵׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, וְהוּא דַּעַת הַמֵּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד יד) וּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ב) וְהַגְּרַ"ז (ס"ו) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל מא ס"ב) וּמֵגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגיבורים סק"ו). וְאַף שֶׁאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק יג) צָדַד לְפָסֵק כְּעוֹלַת תָּמִיד (סק"ה) וְהַשּׁ"ז (סק"ט) דְּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין שָׁוֶה לְיַיִן לָזֶה מִפְּנֵי שֶׁפּוֹטְרִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן מְעוֹרְרִים תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל [חֹרֶף מַמִּים גַּם הָאֲלִיָּה רַבָּה מְסַכִּים לְאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל], לֹא רָאִינוּ לְחֹשׁ לִדְבָרֵיהֶם, מַאֲחַר שֶׁגַּם בְּיֵין גּוּפָא שֶׁפְּתָם הַמְחַבֵּר לִפְטֹר כִּרְצַת הָרֹא"ש (פסחים פ"י סי' כד) אֵינוֹ בָּרוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם, וּבְיוֹתֵר לְפִי מַה שֶּׁמָּצָאתִי עַתָּה בְּקַנְטְרֶס אַחֲרוֹן שֶׁל הַגְּרַ"ז (ס"ק ז) שֶׁכָּתַב שֶׁרַב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל הָרֹא"ש בָּזֶה, וּכְעַיִן זֶה מָצָאתִי בְּנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל מ"א (סק"א), [וְגַם בְּהַגָּהַת הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים צָאנְזֵאר (שֶׁנִּדְפַּס בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּדִפּוּס וִיטָאמִיר) הִקְשָׁה עַל שִׁיטַת הָרֹא"ש מִתּוֹסָפְתָּא (ברכות פ"ד ה"י) שֶׁהוּבְאָה בְּסִימָן קע"ז בְּמֵגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ו' עַיִן שָׁם, וּמֵחַמַת זֶה דַּעְתּוֹ לְדִינָא כְּהַפּוֹסְקִים הַחוֹלְקִים עַל הָרֹא"ש וּלְדַעְתָּם אַף בְּיֵין שֶׁשָּׁתָה לִפְנֵי הַמָּזוֹן צָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה], וְעַל כֵּן דֵּי לָנוּ שֶׁנִּפְטַר בְּיֵין, שֶׁיֵּין עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי גָּרִיר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל כְּמִבֹּאָר בְּהָרֹא"ש, וְלֹא בְּשְׁאָר מַשְׁקִין, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא בֵּרַךְ עַד לְאַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן יְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ. [חַיֵּי אָדָם (שם)]. וּמֵיהוּ בְּיֵין שָׁרָף שֶׁגּוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל בְּוַדַּאי שָׁוֶה לְיֵין לְעִנְיַן זֶה, לְפִיכָךְ אִם שׁוֹתֶה יַיִן שָׁרָף קֹדֶם נְטִילַת יָדַיִם לְעוֹרֵר תַּאֲוַת הָאֲכִילָה, אֵינוֹ צָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אַף שֶׁשָּׁתָה שִׁעוּר רְבִיעִית, דִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ. וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם ס"ג) דַּאֲפִלּוּ בְּמַיִם אִם הוּא צָמֵא הַרְבֵּה וְאֵינוֹ תָּאֵב לֶאֱכֹל מֵחֲמַת הַצְּמָאוֹן וְשׁוֹתֶה מַיִם לְפָנֵי נְטִילָה כְּדֵי שֶׁיִּתְאַב לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ, גַּם כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה, דְּהוּא שֶׁיֵּשׁ לְפַעְדֵּה. וְדַע דְּכָל זֶה שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁיֵּשׁ טַעַם זֶה מִפֵּילָא לְכַלְמָא אֵין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ גַּם בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה אַחֲרֵיהֶן, וְאָכֵן לְפִי מַסְקָנַת הַמֵּגֵן אַבְרָהָם גַּם בְּשְׁאָר מַשְׁקִין אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה אַף שֶׁשָּׁתָה לְאַחַר גְּמַר סְעוּדָה קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, דִּלְדִידָן חָשׁוּב הַכֹּל תּוֹךְ הַמָּזוֹן. מֵיהוּ בְּאָמֵר הַב לָן וּנְבָרֵךְ וְשׁוֹתֶה שְׁאָר מַשְׁקִין, צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה לְכַלְמָא. [פְּרִי מְגַדִּים עַיִן שָׁם טַעֲמוֹ]: ז (נ) מַסְקָנַת הַמֵּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ט': (מ) לְבוּשׁ:

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב: ואם שכח ולא בירך לפני הסעודה ונזכר קודם ברכת המזון צריך לברך מיד מעין ג', ואם לא נזכר עד לאחר ברכת המזון א"צ לברך שברכת המזון פוטרת מעין ג' על היין בדיעבד. עוד כתב בסידור (סדר ברכת הנהנין פ"ד ה"ב): במה דברים אמורים שאין לו כוס לברכת המזון, אבל אם דעתו לברך ברכת המזון על הכוס אין צריך לברך אחריו לפני הסעודה, שנפטר בברכה אחרונה שמברך על הכוס של ברכת המזון. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ט) סתם שנפטר בברכת המזון אפילו לכתחלה. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ח) כתב: אבל בשבת ויום טוב שמקדש על הכוס א"צ לברך אחריו לדברי הכל, אפילו הוא של שאר משקין, לפי שהוא שייך לסעודה. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"ו-ז) כתב: השותה שאר משקין לפני הסעודה בחול צריך לברך אחריהם, ואפילו דעתו לשתות ג"כ בתוך הסעודה. ומכל מקום ישתה פחות מרביעית לפני הסעודה ובזה יסתלק מן הספק. ואם שתה רביעית יהיה לו כוס לברכת המזון לברך אחריו ברכה אחרונה לפטור משקין ששתה לפני הסעודה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עון והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעד

ס הרא"ש שם (פ"י סי' כט) וּבְחִשּׁוּבָה כְּלָל ד' (סי' יד) וְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִי פֶּרֶק ד' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (אות ט).
ע בְּרָכוֹת מ"ב (ע"ב).

לְבָרֵךְ עַל (לג) **הַמַּיִם שֶׁבַּפְּעוּדָה, וְיֵשׁ מַחְמִירִין עוֹד לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם** (לד) **בְּכָל פַּעַם, דִּסְתָמָא נִמְלַךְ הוּא בְּכָל פַּעַם.** ס**וְהָרוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק, יֵשֵׁב** (לה) **קְדָם נְטִילָה** (לו) **בִּמְקוֹם סְעוּדָתוֹ,** (לז) * **וִיבָרֵךְ** (לח) **עַל דַּעַת לִשְׁתּוֹת בְּתוֹךְ** (ט) [ט] **סְעוּדָתוֹ.** הַגָּהּ: (לט) *וְהַמִּנְהָג כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה: ח ע**עַל יֵין שֶׁבְּתוֹךְ**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

עַיִן שָׁם: **[ט] סְעוּדָתוֹ.** עַיִן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיִן בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ב) שֶׁהַשּׁ"ז (סק"ט) הֵבִיא נָסְחָא מוּטְעֶת, וְכֵן בְּיָד אַהֲרֹן (הגה"ט) מְפֹאָר נָגִיד וּמְצֻוֶּה (דברים השי"ס בסעודה), וְהוּא ז"ל (הברכ"י) הֵבִיא נָסְחָא אֶאֱמִתִּית מִכְּתַב יָד מָהֳרַב שְׁמוּאֵל וִיטָאל בְּנוֹ שֶׁל מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּשַׁעַר הַמִּצְוֹת פָּרָשַׁת עֵקֶב, כְּתוּב שָׁם בְּשֵׁם הָאֲרִ"י ז"ל שֶׁיֵּשׁ פְּחוֹת מֵרְבִיעִית וְיִבָרֵךְ בְּתְחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף, וּמוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל כָּתַב שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁתָה רְבִיעִית וְהִכִּיר הָאֲרִ"י זצ"ל בְּמִצְחוֹ שֶׁלֹּא בֵּרַךְ בְּרָכָה הָאַחֲרוֹנָה. עַד כָּאן דְּבָרָיו. וּמִזֶּה מִבֹּאר כְּהַמְּגַן אַבְרָהָם דִּבְרֹכַת הַמָּזוֹן אֵינוֹ פּוֹטֵר שְׁתִּית רְבִיעִית, וְשֶׁאנֵי יַיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, עַיִן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

לְתֵּן הַיַּיִן שָׁרוּי עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשָׁעַת הַמּוֹצִיא, וְאָז בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא פּוֹטֶרֶת, וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן יִטְבֹּל מְעַט פַּת בְּתוֹכוֹ, עַיִן שָׁם. וּמִיהוּ בְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לְכָל זֶה, דְּמֹהַ נַּפְשָׁךְ אִם קִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן נִפְטַר בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ב', וְאִם קִדֵּשׁ עַל הַשֵּׂכָר נִפְטַר בִּבְרֹכַת שֶׁהַכֹּל, וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (שם). מִשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין מֶע"ד אֵינוֹ צָרִיךְ בְּרָכָה, דַּגַּם הוּא בִּכְלָל שְׁתִיָּה לַאֲכִילָה וְדִינוֹ כְּשֵׂכָר. ט"ז **סְעָדָתוֹ.** וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן אִם שָׁתָה רְבִיעִית אִם צָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, עַל כֵּן יִשְׁתֶּה פְּחוֹת מֵרְבִיעִית לִפְנֵי הַסְּעֻדָּה וּבָזֶה יִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק, וְכֵן כָּתַב בְּכַנֶּסֶת הַגְּדוֹלָה (בגיר' ומצוה דברים השי"ס בסעודה). אוֹ יִתֵּן לְאַחַר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל לְבָרֵךְ וְיִתְכַּוֵּן לְפָטְרוֹ. וְאִם שָׁתָה רְבִיעִית כְּגוֹן בִּסְעֻדּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלְּאַחַר שֶׁקִּבְּרוּ אֶת הַמֵּת עוֹד מִשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין קַאנ"י כְּדֵי לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם מִמַּאֲכָלָיו, אֵין לְבָרֵךְ עַל שְׁתִיתָן לִפְנֵי הַמָּזוֹן, יֵשׁ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יֵצֵא קֹדֶם הַסְּעֻדָּה, דְּהֲוֵי הֶפְסֵק וְאָז פָּטַר מְבָרְכָה אַחֲרוֹנָה, דִּבְרֹכַת הַמָּזוֹן פּוֹטֶרֶת הַכֹּל, וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וְט"ז (סק"ט) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט). מַה שְּׁנּוֹהֲגִין בִּסְעֻדּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלְּאַחַר שֶׁמְּבָרְכִין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן מְבִיאִין עוֹד מִשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין קַאנ"י כְּדֵי לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם מִמַּאֲכָלָיו, אֵין לְבָרֵךְ עַל

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַפַּת, מְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא וְהַמַּשְׁקֶה הוּא טָפֵל לְהַפַּת, וְאִם הוּא אוֹכֵל רַק מְעַט פַּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ הַמַּשְׁקֶה אֵלִיבָּא דְּרִיקָנֵא בְּלָבַד, אֲזַי אַדְרַבָּא הַמַּשְׁקֶה עִקָּר וְהַפַּת טָפֵל, וְהָיָה רָאוּי לְהִפָּטֵר לְגַמְרֵי בִּבְרֹכַת הַמַּשְׁקֶה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאוֹכֵל לְפַת תְּחִלָּה קֹדֶם לְהָעִקָּר וְעַל כֵּן מְבָרֵךְ עַל הַפַּת הַטָּפֵל שֶׁהַכֹּל וְנִקְאֵי הִבְּרָכָה עַל הַפַּת וְעַל הַמַּשְׁקֶה, כֵּן הוּא כַּוָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"ב לְכְאוֹרָה וְכֵן מִתְבָּאֵר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָגְרַ"ז (ס"ב) וּדְלֹא כְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל]. וְהִנֵּה הָאֶבֶן הָעוֹזֵר תְּלָה לֵיהּ דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם זֶה בְּדִבְרֵיו שֶׁבְּסִימָן קע"ז סָעִיף קָטָן א', וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי זֶה אֵינוֹ, דְּפֹה הוּא טָפֵל גְּמוּר שֶׁהַפַּת אֵינוֹ רַק תּוֹעֶלֶת לְהַמַּיִם שֶׁלֹּא יַזִּיקוּנוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם נְהִי דְּאֵינוֹ עִקָּר שֶׁיְּהֵא יָכוֹל לִפְטֹר לְהַמַּאֲכָלִים, עַל כָּל פָּנִים טָפֵל לֹא הֲוֵי לְהַסְפִּיד בִּרְכָתוֹ הָרְאוּי וּלְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, וּלְפִיכָךְ לֹא מִסְתַּפֵּק בָּזֶה הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בָּזֶה, עַיִן שָׁם:

* **וְיבָרֵךְ עַל דַּעַת לִשְׁתּוֹת וְכוּ'. וְדַוְקָא אִם הוּא מְתֻהֶנֶּה עַל כָּל פָּנִים מֵהַמַּיִם שֶׁשּׁוֹתֶה אֲבָל אִם אֵינוֹ מְתֻהֶנֶּה כְּלָל אֵין כְּדַאי לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן** עַיִן בְּסִימָן ר"ד סָעִיף ז' וּבְמֶה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

* **וְהַמִּנְהָג וְכוּ'. וְאִם יֵשׁ לוֹ יַיִן, טוֹב שִׁיִּטְרֹף אוֹתָם עַל יְדֵי שִׁיְּבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה שֶׁפּוֹטֵר כָּל הַמַּשְׁקִין** [אֶלְיָה רַבָּה (ס"ק יד)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּרָכָה לִפְנֵיהֶם, אֲבָל מִבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכֵלִי עַלְמָא נִפְטָרִין בִּבְרֹכַת הַמָּזוֹן: **(לג) הַמַּיִם.** וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר (לה) כָּל הַמַּשְׁקִין, וְאַף עַל גַּב דְּיַיִן חָשְׁבִינַן לֵיהּ בָּא מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה [דְּרַק מִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתוֹ צָרִיךְ בְּרָכָה וְכַנַּ"ל], יַיִן שֶׁאֵנִי דְּסָעִיד לֵיבָּא טְפֵי, וְגַם דְּבָא לְהַמְשִׁיךְ תַּאֲוַת הָאֲכִילָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָרֵי מַשְׁקִין: **(לד) בְּכָל פַּעַם דִּסְתָמָא וְכוּ'.** וְאַף לְדַעָה זוֹ דַּוְקָא בְּמַיִם אְמְרִינַן דִּמְסְתָמָא נִמְלַךְ הוּא, שֶׁאֵין אָדָם שׁוֹתֶה מַיִם אֶלָּא לְצָמְאוֹ, אֲבָל בְּשֵׂכָר וּמֵי דְּבַשׁ וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה לֹא חָשִׁיב בִּסְתָמָא נִמְלַךְ, וּבְבָרְכָה אַחַת סַגִּי לְכֵלִי עַלְמָא. אַךְ לְאַקְרוֹיֵ"ן דְּוַמֵּיהֶן שֶׁאֵין שׁוֹתִין כִּי אִם לְצָמְאוֹ, דִּינָם כְּמוֹ מַיִם לְדַעָה זוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג)]: **(לה) קֹדֶם נְטִילָה.** דְּלְאַחַר נְטִילָה אֵין לוֹ לְהַפְסִיק בְּשִׁשְׁתִּית מַשְׁקִין שֶׁל רְשׁוּת, וַהֲבָדְלָה דְּסָעִיף ד' שָׁאנֵי, מְשׁוּם (לו) דְּאָסוּר לָאֱכֹל קֹדֶם הַבְדָּלָה: **(לו) בִּמְקוֹם סְעוּדָתוֹ.** וְלֹא (לז) יִשְׁנֶה מְקוֹמוֹ, דְּחִשְׁנוּי מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ שְׁנִית כְּשִׁשּׁוֹתֶה אַחַר כָּךְ וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן קע"ח (ס"ב), וְאִם כֵּן לֹא תִּקֵּן כְּלוּם: **(לז) וִיבָרֵךְ וְכוּ'.** וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּיִזָּהֵר לִשְׁתּוֹת פָּחוֹת מֵרְבִיעִית, דְּאִם יִשְׁתֶּה רְבִיעִית לֹא יוֹעִיל כְּלוּם בְּתִקּוּנוֹ, (לח) אִ]דְּיִכְּנַס בְּסִפֵּק בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הַמַּשְׁקִין הָאֵלּוּ, דְּאָפְשָׁר דְּאֵין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ דְּאֵין שַׁיָּכִים לִסְעוּדָה מִכַּיָּוֵן שֶׁשָּׁתָה קֹדֶם נְטִילָה. (לט) אָכֵן אִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס שֵׂכָר לְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֵין צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה, דִּבְרֹכַת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁיְּבָרֵךְ עַל הַכּוֹס יִפְטֹר גַּם אֶת הַמַּשְׁקִין שֶׁשָּׁתָה קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן: **(לח) עַל דַּעַת וְכוּ'.** אוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ (מ) לְאַחַר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שֶׁיְּבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקֶה וְיִתְכַּוֵּן לְפָטְרוֹ: **(לט) וְהַמִּנְהָג כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה.** וְהַטַּעַם דִּכְלַעֵיל, לְפִי שֶׁאֵין אֲכִילָה בְּלֹא שְׁתִיָּה וְהֲוֵי כִּדְבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה. וּלְעִנְיַן יַיִן שָׁרוּף (מפ) יֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ בְּרָכָה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם שֶׁאֵין שׁוֹתִין אוֹתוֹ מֵחֲמַת צְמָאוֹן הָאֲכִילָה כְּשְׁאָר מַשְׁקִין, אֲבָל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) כָּתַב (מכ) דִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה, מִשּׁוּם דְּאָז בָּא לְעוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל וַחֲשִׁיב גַּם זֶה מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה, וְהוּא הַדִּין בְּפֵרוֹת הַבָּאִים לְהַמְשִׁיךְ תַּאֲוַת הָאֲכִילָה (מנ) כְּגוֹן לִימְנִי"ש מְלוּחִים אוֹ אוּנְגְעַרְקָע"ס מְלוּחִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְלֹא דָּמֵי לְשְׁאָר פֵּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה], וְכֵן הָעִתִּיקוּ (מד) אִיזֶה אַחֲרוֹנִים כְּדַעְתּוֹ. וּבֶאֱמֶת הָיָה רָאוּי לִנְהֹג כָּזֶה בְּעֵצַת הַמַּחַבֵּר לְעִנְיַן שְׁאָר מַשְׁקִין [דִּיבָרֵךְ עַל מְעַט מֵהַיַּיִן שָׁרוּף קֹדֶם נְטִילָה עַל דַּעַת לִפְטֹר מַה שֶּׁיִּשְׁתֶּה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה] מִפְּנֵי (מה) שֶׁיֵּשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה, אֶלָּא שֶׁהָעוֹלָם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִעִיף קָטָן י"ג וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ט) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ה) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגיבורים סק"ז), וּדְלֹא כְּטַ"ז (סק"ח): (מא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): (מב) עַיִן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) דְּתֵלְיָא בְּשִׁתֵּי הַדֵּעוֹת הָאֵלּוּ, דְּלִדְעָה רִאשׁוֹנָה דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אִם כֵּן הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין שֶׁשּׁוֹתֶה לִפְנֵי הַסְּעוּדָה אֵינוֹ בָּא לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, [דְּבִלְאוֹ הָכִי פְּטוּר מִלְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶן], אִם כֵּן מִפֹּאִילָא אֵין שַׁיָּכִים כְּלָל לְהַסְּעוּדָה, וְצָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עֲלֵיהֶן: (מג) מִסּוֹף דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִעִיף קָטָן י"ד. וּדְבָרָיו בְּסִעִיף קָטָן ט' מְעֻרְבָּבִין בָּזֶה מְאֹד לְהַמְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם וּבְמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, וְאוּלַי יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר בִּדְבָרָיו: (מד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) בְּשֵׁם רמ"מ (ספר סדר ברכות דין ברכת היין ג, א): (מה) רַשַׁ"ל וּמִשָּׁה מִשָּׁה (סי' שסג) וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (פ"ו אות פו) וּלְבוּשׁ (סי' קנו ס"ב) וְטַ"ז בְּסִעִיף קָטָן י' וְאֶלְיָה רַבָּה בְּסוֹף סִימָן קע"ז (ס"ק יא): **(מנ) וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם חִלֵּק בָּזֶה גּוּפָא דְּאִם רוֹצֶה לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן שָׁרוּף בְּתְחִלַּת אֲכִילָתוֹ דְּיָכוֹל לְאַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, צָרִיךְ בְּרָכָה, מִשּׁוּם דְּאָז אֵינוֹ בָּא לְעוֹרֵר תַּאֲוַת הָאֲכִילָה כְּלָל. אֲבָל בְּנִשְׁמַת אָדָם** (כלל מא סק"א) **כָּתַב דָּזֶה תְּלוּי בְּטָבַע הָאָדָם, וְכֵן בְּטַ"ז** סוֹף סִימָן קע"ז (סק"ד) **מִשְׁמַע גַּם כֵּן דְּאַף בְּתְחִלַּת הָאֲכִילָה בָּא לְעוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל, וְכֵן נָתַם בְּחַיֵּי אָדָם** (כלל מג ס"ו) **דְּאַף בְּתְחִלָּה אֵין לְבָרֵךְ:** (מג) חַיֵּי אָדָם (שם). וּלְכְאוֹרָה פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין זַיִת מָלוּחַ, דְּגַם הוּא בָּא לְעוֹרֵר תַּאֲוַת הָאֲכִילָה כְּפִי מַה שֶּׁהוּבָא בְּהָרָא"ה (ספר

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ראה מה שהובא לעיל בליקוטי דברי הרב על ביה"ל ד"ה ואפילו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעד קעה

הַמָּזוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ, (מ) אֲפִלּוּ הֵסַבּוּ יַחַד. הַגָּהּ: דְּלֹא יְכוֹלִין (מא) לַעֲנוֹת אָמֵן (טור), (מב) מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יַקְדִּים קָנָה לְוֵשָׁט. הַגָּהּ: (מג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם אָמַר לָהֶם סָבְרֵי רַבּוֹתַי, וְיִשְׁמְעוּ וִיכַוְּנוּ לְבָרְכָה וְלֹא יֹאכְלוּ אָז וְיַעֲנוּ אָמֵן, (מד) אֶחָד מְבָרֵךְ (י) לְכֻלָּם, *וְכֵן נוֹהֲגִין (הגהת מיימוניות פרק ז׳ מהלכות ברכות (פוס ט) ומרדכי סוף פרק כיצד מברכין (פ׳ קמה) וטור בשם רש״י (מג. ד״ה הוסיפו)). (מה) וְיֹאמַר סָבְרֵי רַבּוֹתַי, רְצוֹנוֹ לוֹמַר סוֹבְרִים אַתֶּם לָצֵאת בִּבְרָכָה זוֹ, וְלֹא יֹאמַר בִּרְשׁוּת רַבּוֹתַי, וְכֵן (מו) כָּל מָקוֹם שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַיַּיִן, מְשׁוּם בִּרְכַּת הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַפְּעוּדָה (מז) אֵין אוֹמְרִים בִּרְשׁוּת, אֶלָּא סָבְרִי, מִטַּעַם שֶׁנִּתְכַּוְּנוּ (בית יוסף סימן (קפ״ד) [קס״ז] (ד״ה כמוש כמ״ש) בשם שבלי הלקט (פ׳ קמ)):

קעה דִּינֵי בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב עַל הַיַּיִן. וּבוֹ ו׳ סְעִיפִים:

א א**הֻבִיאוּ לָהֶם** (א) **יַיִן אַחֵר, אֵינוֹ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, אֶבֶל מְבָרֵךְ עָלָיו** (ב) **הַטּוֹב** (ל) [א] **וְהַמֵּטִיב.** הַגָּהּ: א בְּרָכוֹת נ״ט (ע״ב).

בֵּאוּר הַיּוֹשֵׁב

אוֹתָהּ הַקַּעֲרָ״י. תְּשׁוּבַת גַּאֹנִים וְרַבִּים כְּלָל א׳ סִימָן אב״ג, עַיִן שָׁם. כָּתַב בְּשֻׁלְחָנִי גְּבוֹרִים (כס. אות ב) הָאֲגוּסָ״י שֶׁאוֹכְלִים אַחַר הַסְּעֻדָּה לְמַפְּקֵי הַשְּׁחִיָּה הֲוֵי כְּמוֹ צָנוֹן וְזֵיתִים, וּבִרְכַּת הַיַּיִן פּוֹטַרְתָּהּ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַפֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ט) וְנִרְאֶה לִי דְּבִשְׁאָר מַשְׁקִין תּוֹךְ הַסְּעֻדָּה בִּרְכַּת הַלֶּחֶם פּוֹטַרְתָּן דְּהַמַּשְׁקֶה טָפֵל לַלֶּחֶם וְהָאֲגוּסָ״י לְמַשְׁקֶה:

ח (י) **לְכֻלָּם.** וּצְרִיכִין שִׁיטְעֹם כָּל אֶחָד תֶּכֶף מֵהַכּוֹס, שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּין בְּרָכָה לִשְׁתִיָּה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). עַיִן סִימָן קס״ז סָעִיף ו׳:

א (ל) **וְהַמֵּטִיב.** כָּתַב מַהֲרַ״ל (מִנְהָגִים סדר הגדה אות לו) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין מְבָרְכִין הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּלֵיל פֶּסַח, שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת בְּכוֹסוֹת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַפֶּגֶן אַבְרָהָם (ריש הס׳) וְנִרְאֶה לִי שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה מִשְּׁנֵי מִינִין, אֲבָל אִם הֵבִיאוּ לוֹ מִין אֶחָד צָרִיךְ לְבָרֵךְ, מֵאֶחָד שֶׁנִּזְכַּר בַּגְּמָרָא. אִם בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַיַּיִן אֶחָד, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **וְהַמֵּטִיב.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְרִבְדֵי יוֹסֵף (סק״ג) כָּתַב דְּרַבִּים פְּלִיגִי עַל מַהֲרַ״ל, עַיִן בְּטוּר סִימָן תע״ג, וּבְמֶאֱמַר חָמֵץ לְהָרַשְׁבָּ״ץ (אות קלא) שֶׁכָּתַב שֶׁיְּכוֹל לְבָרֵךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. וְכָתַב הַבִּרְכֵי יוֹסֵף בְּעוּבְדָא שֶׁבְּלֵיל פֶּסַח אַחַר כּוֹס קִדּוּשׁ רָאוּ שֶׁהֵיַּין גָּרוּעַ, וְנִסְפַּקּוּ אִם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נָהֲגוּ לְהָקֵל וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה לִּסְמֹךְ. וְכָל זֶה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲבָל אִם שׁוֹתֶה אֶת הַיַּיִן שָׁרָף אַחַר סְעוּדָתוֹ דְּאָז בְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ רַק לְעַכֵּל הַמָּזוֹן, לְכָלֵי עַלְמָא צָרִיךְ בְּרָכָה [אַחֲרוֹנִים]. מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּאִם אָכַל מַאֲכָל שֶׁמֵּן וְלָקַח (מו) מְעַט יַיִן שָׁרָף לְהָפִיג הַשֶּׁמְנוּנִית שֶׁבְּפִיו, אִם רָגִיל בְּעֵינָן זֶה (מז) הוּא בִּכְלַל טָפֵל לְהָאֹכֶל, וְעַל כֵּן אַף אִם הוּא אַחַר גְּמַר סְעוּדָתוֹ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מג ס״א) דְּאִם שׁוֹתֶה אַחַר גְּמַר סְעוּדָתוֹ קָאפֶ״ע, הוּא רַק כְּדֵי לְעַכֵּל הַמָּזוֹן וְלֹא דְּמֵי לִשְׁאָר מַשְׁקִין, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ. וְנָכוֹן שֶׁיְּבָרֵךְ מִתְּחִלָּה עַל מְעַט צוּקָע״ר לְפָטֵר אֶת הַקָּאנָו״ע. וְכָל זֶה שֶׁיְּהֵא רַק לְעֵנְיַן חֹל (מח) אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב (מט) בְּשַׁחֲרִית אֵין שִׁיְּהֵא כָּל זֶה, דַּהֲרֵי בְּוַדַּאי כְּבָר קִדֵּשׁ עַל הַכּוֹס, וּמֵמָּה נַפְשָׁךְ אִם קִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן הֲלֹא פּוֹטֵר כָּל הַמַּשְׁקִין [וּבְאֶפְן הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ג׳], וְאִם קִדֵּשׁ עַל הַשָּׂכָר וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, הֲלֹא מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וּמְפֹרָשׁ נִפְטָר גַּם זֶה: **ח** (מ) **אֲפִלּוּ הֵסַבּוּ יַחַד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְלֹא כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּעַלְמָא [קס״ז סָעִיף י״א] דְּאִם הֵסַבּוּ יַחַד אֶחָד מוֹצִיא כֻּלָּם וְעָדִיף טְפֵי מִשּׁוּם בְּרֹב עָם הֲדָרַת מֶלֶךְ, אֲבָל בִּבְרָכָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה לֹא יַעֲשׂוּ כֵּן: (מא) **לַעֲנוֹת אָמֵן.** וְאַף דְּקַיְימָא לַן בְּכָל מָקוֹם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וַעֲנִיַּת אָמֵן אֵינוֹ מְעַכֵּב כְּלָל לְעֵנְיַן לָצֵאת בְּהַבְּרָכָה, חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יַעֲנוּ אָמֵן וְיִסְתַּפֵּק [רא״ש פ״ו סי׳ לד] וְטוּר]: (מב) **מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן וְכוּ׳.** הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּעוֹסְקִין אָז בַּאֲכִילָה וְאֵין בַּיִת הַבְּלִיעָה פָּנוּי. וּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים דְּלָדַעַת זוֹ (נ) אַף אִם יַנִּיחַ מְלֶאכֶל וְיָכִינוּ עַצְמָם לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה וְלַעֲנוֹת אָמֵן גַּם כֵּן לֹא מְהֻנֵּי, דְּמִכָּל מָקוֹם חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא לֹא יְזַהֲרוּ לְהַפְסִיק מְלֶאכֶל וְיָבוֹאוּ לִידֵי סַכָּנָה [פְּרִישָׁה (דרישה סק״ד)]: (מג) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ׳.** דְּהֵם סְבִירָא לְהוּ הַשְׁתָּא דְּאֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא חֲבֵרוֹ בִּבְרָכַת הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, מִשּׁוּם דְּטִרּוּדִים הֵם לֶאֱכֹל וְלֹא יִתְּנוּ לֵב לְכַוֵּן לִשְׁמֹעַ וְלָצֵאת, וְלָכֵן אִם אָמַר מִקֹּדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מוֹרִי וּמְנִיחִים כֻּלָּן לֶאֱכֹל וִיכַוְּנוּ לִבָּם לְהַבְּרָכָה, שַׁפִּיר דָּמֵי. וְגַם מִשּׁוּם סַכָּנָה סְבִירָא לְהוּ דְּאֵין כָּאן, כֵּיוָן שֶׁפָּקְעוּ מִלֶּאכֶל: (מד) **אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם.** וּצְרִיכִין שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם תֶּכֶף מֵהַכּוֹס וְלֹא יַפְסִיקוּ בֵּין בְּרָכָה לַהֲשְׁתִיָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז)]: (מה) **וְיֹאמַר סָבְרִי רַבּוֹתַי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּבְרָכָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה כְּשֶׁאָחַד מוֹצִיא כֻּלָּם לֹא יֹאמַר בִּרְשׁוּת רַבּוֹתַי, אֶלָּא נְטִילַת רְשׁוּת לְבָרֵךְ, דְּהַיְינוּ שֶׁיִּפְסְקוּ מִלֶּאכֶל וְיִתְּנוּ לֵב לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה וְלִצֵּאת וְכֵן כְּשֶׁאָחַד מוֹצִיא חֲבֵרוֹ כְּמוֹ קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה וּכְהַאי גַּוְנָא. וּבְחָפָּה וּבְרִית מִילָה (נפ) שֶׁאֵין נוֹהֲגִין לוֹמַר סָבְרִי כְּלָל, הוּא (נכ) מִשּׁוּם דְּרַק בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ נְטִילַת רְשׁוּת אוֹמְרִים עַל הַיַּיִן סָבְרִי בְּמָקוֹם רְשׁוּת, אֲבָל בְּחָפָּה וּמִילָה (נג) שֶׁאֵין נוֹטְלִין רְשׁוּת (מז) אֵין לוֹמַר סָבְרִי כְּלָל: (מז) **אֵין אוֹמְרִים בִּרְשׁוּת.** פֵּרוּשׁ אַף דְּהָיָה רָאוּי לוֹמַר יוֹתֵר בִּרְשׁוּת שֶׁהוּא נְטִילַת רְשׁוּת מֵהַמְסֻבִּין שֶׁחֲפָצִים בּוֹ שֶׁיּוֹצִיא אוֹתָם בִּבְרָכָתוֹ, אֶלָּא מְשׁוּם בִּרְכַּת הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה דְּמַכְרָח לוֹמַר סָבְרִי כְּדֵי שֶׁיִּפְסְקוּ מִלֶּאכֶל, (נד) נָהֲגוּ לוֹמַר לָשׁוֹן זֶה בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּבָרְכִין לְהוֹצִיא אֲחֵרִים:

א (א) **יַיִן אַחֵר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן וְאַחַר כָּךְ הֵבִיאוּ לוֹ עוֹד יַיִן, אֲפִלּוּ הוּא מִמִּין אַחֵר, אֲפִלּוּ הָכִי נִפְטָר בְּבִרְכָה רִאשׁוֹנָה. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קע״ד סָעִיף ה׳: (ב) **הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.** וּמְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, וְהוּא הוֹדָאָה עַל רִבּוּי הַיַּיִן שֶׁנִּזְדַּמֵּן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) **וְאֶפְשָׁר דְּמַה שֶׁרְגִילִין לִקַּח מְעַט יַיִן שָׁרָף אַחַר שֶׁאוֹכְלִין דָּגִים אוֹ דָּג מָלוּחַ, הוּא גַּם כֵּן בִּכְלַל טָפֵל אִם הוּא רָגִיל בְּכָךְ, וּפְטוּר לְכָלֵי עַלְמָא:** (מז) עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רי״ב (ס״א): (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (מט) דְּבְלֵילָה הֲלֹא יָכוֹל לְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת: **ח** (נ) וְלַעֵנְיַן דִּיעָבַד, מִפְּתִימַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מִשְׁמַע דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב, וְכֵן הָרַמְבַּ״ם וְכָל הַפּוֹסְקִים סָתְמוּ בָּזֶה, אֲכָן בְּתוֹסָפוֹת בְּרָכוֹת מ״ג (ע״א) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל הוֹאִיל מִשְׁמַע שָׁם בְּדִבְרֵי רַבִּי אֶלְחָנָן דִּלְעִיכּוּבָא הוּא, וְכֵן מִשְׁמַע בְּחִדּוּשֵׁי הָרַאֲ״ה לְהָרִי״ף (פְּקוּדַת הַלְוִיִּים מג.): (נא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז): (נב) פֵּרוּשׁ דִּבְרֵיהֶם מְשׁוּם דְּהַבַּעַל בְּרִית וּבַעַל הַחֲנָּכָה מְכַבְּדִים אוֹתוֹ: דִּבְרֵיו נִרְאֶה דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהֵם הַבַּעַל בְּרִית וּבַעַל הַחֲנָּכָה מְכַבְּדִים אוֹתוֹ: **(נג) וְאֶפְשָׁר דְּמַהַאי טַעְמָא אֵין אוֹמְרִים סָבְרִי עַל כּוֹס בִּרְכַּת הַמָּזוֹן,** דִּרְשׁוּת אֵינוֹ צָרִיךְ לְטֵל, כֵּיוָן שֶׁנָּטַל רְשׁוּת מִקֹּדֶם שֶׁהִתְחִיל לְבָרֵךְ, וְלָכֵן אֵין לוֹמַר עַתָּה גַּם סָבְרִי. וְאַף דְּהִלְבּוּשׁ הִצְרִיךְ לוֹמַר עַיֵּן שָׁם, הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק יח) כָּתַב שֶׁאֵין נוֹהֲגִין כֵּן. **וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב שֶׁהַמְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס יַמְתִּין מִלְּבָרֵךְ עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַכֹּל יִרְאוּ אֶת ה׳״** וְגוֹ׳ **שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר,** עַיֵּן בָּאֲלִיָּה רַבָּה: **(מז)** אַף דְּהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק יח) הַקְשָׁה עָלָיו מִדִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן לָקַט (ס״ק קמ), הַמְעַיֵּן שָׁם יִרְאֶה דְּלִפְי טַעַם הָרַמְ״א שֶׁהַעֲתִיק תְּחִלַּת דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן לָקַט בְּשֵׁם רַב הַאי גְּאוֹן, דִּבְרֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם (שם) נְכוֹנִים הֵם, וְסוֹף דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן לָקַט שֶׁהַבִּיא הָאֲלִיָּה רַבָּה עַל בִּרְכָתוֹ שִׁיטָה אַחֶרֶת הִיא, עַיֵּן שָׁם: **(נח)** עַיֵּן בַּ״ח (ס״ט) וְשֻׁלְחָן לָקַט (ס״ק קמ) בְּשֵׁם כַּפָּה רִאשׁוֹנִים עוֹד טְעָמִים לַהַמְנָהָג:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah